III. MEGÁLLAPÍTÁSOK

Általános megállapítások

A vizsgált 13 fővárosi színház közül 12 „kiemelt előadóművészeti szervezet" kategóriába tartozik, az egyetlen szabadtéri színház nem rendelkezik minősítéssel. A kiemelt besorolású társaságok közül 2 befogadó színház (Thália Színház, Trafó), mely ténynek a tekintetben van jelentősége, hogy ez esetben nem kell teljesíteni a foglalkoztatottak 60%-ának megfelelő képesítésére vonatkozó törvényi feltételt.

A Szabad Tér Színház NKft. és a Trafó Nkft. nem foglalkoztat művészi és művészeti munkakört ellátó személyeket, így esetükben az ellenőrzés csupán az ügyvezető foglalkoztatásának, kinevezésének jogszerűségére (szakirányú felsőfokú végzettség, vagy mentesítés, illetve szakmai gyakorlat) terjedt ki. A vezetők kinevezésére vonatkozó törvényi feltételek teljesültek.

A fennmaradó 11 színház szerződtetési gyakorlatával kapcsolatos általános megállapítások

Foglalkoztatás típusa

A társaságok eltérő arányban, de munkaviszonyban és egyéb jogviszonyban (megbízási/vállalkozási szerződés) is foglalkoztatnak művészi és művészeti feladatokat végző személyeket. A munkaviszonyban történő foglalkoztatás 3 és 52 fő között szóródik. Arányát tekintve a feladatellátás egy színház kivételével többségében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében valósul meg.

A munkaviszonyban alkalmazottak szerződése időtartam tekintetében (határozatlan, határozott) vegyes képet mutatott, a munkaköri leírások a szerződésekkel összhangban voltak.

Évadra történő megállapodás megkötésére jellemzően művészek esetében került sor, azonban nem mindegyik színház élt ezzel a módszerrel, több helyen csak egyes színdarabokra kötöttek szerződést (tipikusan egyszeri feladatra, vagy az előadás műsoron tartásáig).

Megfigyelhető volt, hogy a társaságok a szerződés megnevezésében és az ellenőrzés számára beadott nyilatkozatban számos esetben nem a Ptk. előírásai alapján különítették el az alkalmazott jogi formát (megbízási vagy vállalkozási szerződés).

Jogszabályi határidők betartása

Az Emtv.-ben szereplő, továbbfoglalkoztatásra vonatkozó fent részletezett határidők betartásának vizsgálata csak az évados szerződések esetében volt releváns. Megállapítható, hogy három színház tárgyév március-áprilisban megkötötte a szükséges továbbfoglalkoztatásra vonatkozó megállapodásokat, két helyen a határidők betartása nem volt következetes (vagyis a foglalkoztatottak egy részénél időben sor került a nyilatkozatra, szerződésre, más részénél viszont a megállapodásnak nem volt írásban nyoma). Három színház rendszerint tárgyév július-augusztus hónapban írja alá a következő évad szerződéseit, így 2015/16-ra a helyszíni ellenőrzés idején még nem álltak rendelkezésre a dokumentumok – e társaságoknál korábbi írásbeli ajánlattétel (és arra válaszadás) sem történt, tájékoztatásuk szerint az érintettekkel szóban közölték a nkft. szándékát. Tekintettel arra, hogy a korábban hivatkozott törvényhely szerint a munkáltatói nyilatkozat elmulasztása esetén a munkavállalót (beleértve megbízott, vállalkozó) változatlan feltételekkel tovább kell foglalkoztatni, igazi jelentősége a munkáltató nemleges nyilatkozatának van. Egy színháznál adódott probléma abból, hogy két alkalmazott szerződését eredetileg nem kívánták meghosszabbítani, de mivel ezt elmulasztották velük írásban közölni, egyelőre továbbra is alkalmazásban maradnak.

A foglalkoztatottak képesítésének megfelelősége
Az ellenőrzés megállapította, hogy a színházak jellemzően a munkaviszonyos dolgozók oklevelét, bizonyítványait tárolják a személyi anyagokban, az egyéb jogviszonyos foglalkoztatottak kapcsán csak kisebb részben kérték be a végzettséget igazoló dokumentumokat. Több helyen előfordult, hogy a Színház- és Filmművészeti Egyetemtől kapott listából, vagy internetről, telefonos megkérdezés útján tájékozódtak (előbbi elfogadható hivatalosnak). A bemutatott képzettségre vonatkozó dokumentumokat figyelembe véve kijelenthető, hogy a foglalkoztatottak legfeljebb néhány kivételtől eltekintve mindenhol rendelkeznek a vonatkozó a Képesítési Korm. rendeletben előírt képesítéssel (vagy mentesítésre jogosultak).
A hiányzó végzettségek pótlása érdekében ugyanakkor több személy beiskolázására, nyelvvizsga megszerzésére (diploma kiadás akadálya) van szükség.

Az ellenőrzött színházi gazdasági társaságok ügyvezetői rendelkeznek az Emtv. szerinti szakirányú felsőfokú végzettséggel és legalább ötéves szakmai gyakorlattal, vagy mentesítés esetén meghatározott díjjal.

Az ellenőrzés megállapította, hogy az egyes színházakban foglalkoztatottak néhány kivételtől eltekintve rendelkeznek megfelelő munkaköri leírással.

A színházak által a kiemelt minősítési kérelemhez benyújtott adatok
Az ellenőrzés tapasztalatai szerint a társaságok eltérő gyakorlatot folytattak a kiemelt minősítés érdekében a 2014-ben (az Előadó-művészeti Iroda részére) benyújtott foglalkoztatási tábla kitöltésekor a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban foglalkoztatott művészek feltüntetése kapcsán, az alábbiak szerint:

- A színházak többsége minden művészt regisztrált, akivel az előző évadban szerződése állt fenn, annak időbeli hatályától függetlenül.
- Egy társaság csak az évados szerződéssel rendelkezőket írta be, azon logika mentén, hogy velük szemben erősebb irányítási-utasítási joga áll fenn.
- Egy befogadó színház egyetlen művészét sem tüntette fel az adatközlésben, holott évados megállapodásokkal is rendelkezett. (A másik befogadó színház szintén 0-t jelentett, de ott a megbízások csak egy-egy alkalomra szólnak.)

A fenti gyakorlatok különböző jogértelmezésből származnak, azonban a társaságok itt a foglalkoztatott személyek megfelelő végzettségének csoportonkénti arányáról is nyilatkoztak (melyről nem minden esetben volt bizonyságuk).

Javasolt ezért az egységes álláspont kialakítása, a hiányzó képesítést igazoló dokumentumok bekérése, az adatszolgáltatás dokumentumokkal való alátámasztása érdekében.

Javaslat
a Kulturális, Sport, Köznevelési, Egészségügyi és Szociálpolitikai Főosztály vezetője részére

1. A jelentésben leírtakra figyelemmel mérlegelje annak lehetőségét, hogy a színházak kiemelt minősítési kérelméhez benyújtott adatszolgáltatásban egységes jogértelmezést kialakítva történjen az egyéb jogviszonyban foglalkoztatottak számának megállapítása. Átlagos jelentőségű.

Az ellenőrzött színházakra vonatkozó részletes megállapításokat, javaslatokat az alábbi mellékletek tartalmazzák:

- 1.1. sz. melléklet: Katona József Színház Nkft.
- 1.2. sz. melléklet: Radnóti Miklós Színház Nkft.
- 1.3. sz. melléklet: Új Színház Nkft.
- 1.4. sz. melléklet: Centrál Színház Nkft.
- 1.5. sz. melléklet: Thália Színház Nkft.
- 1.6. sz. mellékllet: Kolibri Színház Nkft.
- 1.7. sz. melléklet: József Attila Színház Nkft.
- 1.8. sz. melléklet: Vígszínház Nkft.
- 1.9. sz. melléklet: Madách Színház Nkft.
- 1.10. sz. melléklet: Örkény István Színház Nkft.
- 1.11. sz. melléklet: Budapest Bábszínház Nkft.
- 1.12. sz. melléklet: Trafó Kortárs Művészetek Háza Nkft.
- 1.13. sz. melléklet: Szabad Tér Színház Nkft.

Az ellenőrzött szervezetek részére megfogalmazott javaslatokat az ellenőrzött tevékenységre gyakorolt hatásuk alapján a következő kategóriákba rangsorolta a vizsgálat:

- Kiemelt jelentőségű: -
- Átlagos jelentőségű: 29 db
- Csekély jelentőségű: 2 db

Budapest, 2015. augusztus „12.”

.....
dr. Keszthelyi Mária
vizsgálatvezető

.....
Molnár Beáta
belső ellenőr

Felülvizsgálatot végezte:

.....
dr. Janza Péter
önálló osztályvezető

Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal Belső Ellenőrzési Osztály 2.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet — a fővárosi fenntartású színházi gazdasági társaságok szerződtetési gyakorlára vonatkozó részletes megállapítások, javaslatok

1.8.Vígszínház Nkft.

A színház a művészi és művészeti munkakörben foglalkoztatottak túlnyomó részét (több mint ötven főt mindkét vizsgált évadban) munkaviszonyban alkalmazza.

Az ügyvezető az Emtv. 40. §-ában előírt – szakképzettségre és szakmai gyakorlatra vonatkozó – kinevezési feltételeknek megfelel.

A munkaviszonyban foglalkoztatott vizsgált személyek nagyobb része határozatlan idejű szerződéssel rendelkezik, de a határozott időre kötött megállapodásokat is időben meghosszabbították. Egy szcenikus esetében nem bizonyítható a Képesítési Korm. rendeletben előírt szakképesítés megléte (mentesítő feltételek), a továbbfoglalkoztatás érdekében ezt pótolni szükséges. A színháztól kapott tájékoztatás szerint a munkavállaló jelentős szakirányú tapasztalattal rendelkezik, de beiskolázását tervezik. Három színész nyelvvizsga hiányában nem szerzett még diplomát, további kettő még nem mutatta be azt (az ő szerződésük még nem hatályos).

A munkaköri leírások összhangban vannak a munkaszerződésekben meghatározott munkakörökkel.

Évados megbízási szerződéssel három színészt foglalkoztat a nkft., egy dramaturg szerződése pedig naptári évre (2015) szól. A megállapodásokat időben meghosszabbították. A megbízottak szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.
További (vizsgált munkakörökre vonatkozó) foglalkoztatás egyes produkciókra szerződtetés keretében történt, a műsoron tartás időtartamára kiterjedő időbeli hatállyal, ez esetben a képzettséget igazoló dokumentumokat a színház nem kérte be. Említetteket a kiemelt minősítéshez szükséges adatszolgáltatás táblázatában az egyéb (szerződéses) jogviszonyban foglalkoztatottaknál nem is szerepeltette, csupán az évados rendszer szerinti megbízottakra töltötte ki (nekik elsődleges teljesítési kötelezettségük van a színház felé).

Javaslat
az ügyvezető részére

1. Tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy valamennyi munkaviszonyban foglalkoztatott személy feleljen meg a Képesítési Korm. rendeletben foglaltaknak. Átlagos jelentőségű.
2. Gondoskodjon a hiányzó képzettséget igazoló okiratok beszerzéséről [Képesítési Korm. rend.]. Átlagos jelentőségű.